

INGEZONDEN.

ALCOHOL EN TUBERCULOSE.

Mevrouw VAN DORP houde mij ten goede, dat ik mij nog een paar opmerkingen veroorloof naar aanleiding van haar repliek.

Hoewel te kennen gevende minder aan de beroepsstatistiek te hechten dan het misschien den schijn had, meent zij toch opnieuw te kunnen wijzen op de coincidentie van alcoholverleiding en tuberculosesterfte bij beroepen, waarvoor ongeveer dezelfde lichaamskracht noodig is en die onder ongeveer gelijke hygiënische omstandigheden worden uitgeoefend. Als het bij „wijzen” blijft, heb ik daar desnoods vrede mede, indien men er maar geen „bewijzen” in ziet. M. i. valt het in deze materie veel te moeilijk, de bronnen van fouten, welke ik in sub 1°. en 3°. noemde, uit te schakelen.

Wat aangaat schrijfster's kritiek op ORTH's eigen onderzoekingen, wil ik na haar nadere toelichting gaarne erkennen, dat hetgeen dienomtrent door mij werd opgemerkt, niet geheel ter snede was. Al is de sterfte aan tuberculose onder de mannelijke bevolking der steden naar verhouding ongunstiger voor de oudere dan voor de jongere leeftijdsgroepen boven het 15de jaar, indien men met lijkenmateriaal te doen heeft, wordt de zaak anders. Onder de gestorvenen op 20—30-jarigen leeftijd is de genoemde ziekte de meest voorkomende doodsoorzaak en in de hoogere leeftijdsgroepen is zulks niet meer het geval. Doch al verklaart nu ORTH zelf, dat onder de 218 door hem onderzochte lijken van drinkers een hoog percentage (66 pCt.) boven het 40ste jaar was, dan gaat schrijfster m. i. toch te ver met te veronderstellen, dat in de groep van het algemeen (mannen boven het 15de jaar) de gestorvenen waarschijnlijk voornamelijk, of althans voor een veel grooter deel, tot de jongere leeftijdsgroepen behoorden. Het is toch een algemeen verschijnsel, dat er meer mensen sterven boven het 40ste, dan tusschen het 15de en 40ste jaar. In een stad als Amsterdam bijv. stierven in 1901—1904 9141 mannen boven het 15de jaar en daarvan 78.3 pCt. boven den 40-jarigen leeftijd.

Utrecht, 4 Maart 1917.

C. EJKMAN.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

SCHÖNEBERG. — **Bevolkingscijfers.** Bij de wekelijksche opgaven van sterfte- en geboortecijfers van Duitse steden treft het ons, dat dikwijls de sterfte het aantal geboorten overtreft. Men meent dan, dat bij die opgaven is rekening gehouden met het aantal gevallen uit die steden. Dat is niet het geval, gelijk blijkt uit een mededeeling in de *Berl. klin. Woch.* n°. 8 over Schöneberg. Daar bedroeg in 1913 het geboorte-overschot 394, in 1914 nog 94. Doch in 1915 was er een *sterfteoverschot* van 303 en in 1916 een van 571. Schöneberg had intusschen reeds vóór 1914 een laag geboortecijfer, en daardoor is de achteruitgang daar nog scherper dan in andere steden. Het gemeentebestuur van Schöneberg heeft besloten, een met de grootte van de gezinnen *stijgende* duurtetoeslag aan zijn ambtenaren, onderwijzers en arbeiders toe te kennen. De staat geeft per kind 30 mark toeslag aan zijn arbeiders. Dit acht het gemeentebestuur niet voldoende. Het geeft aan alle gesalarieerden met ten hoogste 6400 mark tractement een toeslag van 100 mark als hij gehuwd is, bovendien 50 mark voor het eerste kind, 60 mark voor het tweede en voor ieder volgend kind weder 10 mark meer. Een gezin met 8 kinderen krijgt dus 780 mark toeslag. „Daarmede”, zegt HANS KOHN, „is de eerste weg betreden om ons terug te brengen van den volks-